

С а н д ж а й Г у п т а

ВАЖКИЙ ПОНЕДІЛОК

Роман

Ф А Б У Л А
ВИДАВНИЦТВО

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

УДК 82-311.2
Г93

Ф А Б У Л А
ВИДАВНИЦТВО

Оригінальна назва твору: Monday Mornings
This edition published by arrangement with Grand Central Publishing,
New York, New York, USA. All rights reserved.

Усі права збережено.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якій формі без письмового дозволу
власників авторських прав.

Гупта Санджай

Г93 Важкий понеділок. Роман / пер. з англ. С. Орлова. — Харків :
Вид-во «Ранок» : Фабула, 2019. — 384 с.

ISBN 978-617-09-5992-8

«Важкий понеділок» — безсумнівно, найкращий роман відомого американського нейрохірурга та журналіста, постійного медичного оглядача CNN Санджая Гупти. Книжка стала супербестселером й отримала широке визнання в багатьох країнах. П'ятеро хірургів, кожен — яскрава, своєрідна та сильна особистість, ведуть повсякденну боротьбу зі смертю в одній із найбільших лікарень США. А о шостій ранку в понеділок настає «час X» — це час загальнолікарняної конференції, на якій аналізуються неминучі помилки і промахи лікарів, бо вони, як кожен із нас, — просто люди з усіма їх слабкостями, амбіціями, заплутаними почуттями і проблемами.

За романом «Важкий понеділок» у 2013 році в США був знятий одноіменний драматичний серіал, продюсером і сценаристом якого виступив лауреат одинадцяти премій «Еммі» Девід Е. Келлі, творець серіалів «Надія Чикаго», «Юристи Бостона» та «Еллі Макбіл».

УДК 82-311.2

Copyright © 2012 by Sanjay Gupta, MD
© С. Орлова, пер. з англ., 2019
© «Фабула», макет, 2019
© Видавництво «Ранок», 2019

ISBN 978-617-09-5992-8

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

ВІДГУКИ НА РОМАН САНДЖАЯ ГУПТИ «ВАЖКИЙ ПОНЕДІЛОК»

Захоплююче, часто смішне, іноді аж надто зворушливе читання. Ви реготатимете. Ви плакатимете. Я не зміг відкласти книжку навіть на годину.

*Девід Е. Келлі, сценарист серіалів
Boston Legal, Ally McBeal, і Chicago Hope*

Медичні наради зображені з дивовижно сильною і грубуватою реалістичністю... Етичний бік книжки не менш сильний.

Huffington Post

Блискуче й достовірне зображення світу нейрохірургії, насичене незабутніми персонажами і детальними описами. Написано з вправністю хірурга та душею цілителя.

*Семуель Шем, доктор медицини, автор книжок
The House of God та The Spirit of the Place*

Захоплююче, драматично, зворушливо... Це дивовижне занурення в атмосферу сучасної нейрохірургії... Зі справжньою прямоотою — про життя та смерть.

BookReporter.com

Успіх... Текст злітає зі сторінок, наче кінь виривається на широкий простір: поступ швидкий та напружений, автентичні деталі з життя хірургів не дозволяють відкласти

[Купить книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

книжку аж до самого фіналу... Поєднання описів життя лікарів та жвавої творчої манери робить «Важкий понеділок» захопливим та цікавим читанням.

Абрагам Вергезе, автор Cutting for Stone

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Присвячую моїй красуні дружині Ребеці
й трьом красуням дочкам — **Сейдж, Скай і Солейль**.
Учіться все життя, будьте мудрими й терплячими.

Не забувайте «бачити все, закривати очі
на більшість побаченого і виправляти зовсім мало»

Також усім цілителям, які невтомно намагаються
вдосконалити медичну практику

Усім, хто працює в лікарнях Університету Мічигану,
а також мешканцям ідилічного Челсі

І нарешті — доктору Джуліану Т. Гоффу.
Задум написати цю книжку з'явився багато років
тому, коли ви мене навчали. Дякую за ваші уроки
в операційній та поза її межами

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](#)

ВАЖКИЙ ПОНЕДІЛОК

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

РОЗДІЛ 1

СТУЛКИ ДВЕРЕЙ РОЗЛЕТІЛИСЯ, і до відділення екстреної допомоги увірвалися парамедики «швидкої». На них були яскраво-блакитні поліестрові комбінезони із жовтими емблемами на нагрудних кишнях і стандартні чорні черевики. Рухалися вони швидко. Їхнього хвилювання, а також кіптяви, що в'їлася в молоді обличчя, важко було не помітити. Там, звідки вони з'явилися, явно було гаряче. На ношах між ними лежала жінка в сріблястому захисному термічному коконі. До її руки тяглася пластикова трубка від пластикового пакета крапельниці, що шалено хилитався на штативі. Ноші похапцем покотили до центру переповненого відділення.

Тільки поглянувши на відділення екстреної медичної допомоги згори, можна зрозуміти всю складність його планування. Це не одне приміщення, а справжній лабіринт, що нагадує велике колесо з кількома спицями. На периферії розташовуються палати, пацієнтів у критичному стані розміщують якнайближче до осі «колеса». Але цю жінку явно везли аж до самого епіцентру.

— Спроба самогубства. Її автомобіль врізався в телефонний стовп.

Вигук фельдшера перекрив стурбовані голоси лікарів і медсестер, стогони пацієнтів, плач немовляти, по-

пискування моніторів і бурмотіння телевізора в кімнаті очікування.

Доктор Джордж Вільянуева не просто працював, а мало не жив у відділенні, тож його погляд звернувся до жінки ще до того, як до нього долетіли ці слова. Вільянуева був чоловіком раблезіанської статури, тому стільчик, на якому він зараз сидів, ледь витримував таку солідну вагу. Поглянувши на нього, на думку спадав цирковий слон... чи, може, якась супернова в центрі Сонячної системи. Він стежив за новою пацієнткою, щойно ноші з'явилися на порозі. Зі свого сідала Вільянуева одразу ж помітив, що на її обличчі нема ані зморщечки. Шия зафіксована жорстким пластиковим коміром. Він би дав їй років двадцять п'ять. Жінка була блідою, губи синюшні. Таке враження, що ніс зламаний подушкою безпеки, під обома очима набрякли синці.

— Очі енота,— пробурмотів Вільянуева собі під ніс. Явна ознака, що роздроблено основу черепа. Він швидко поррахував частоту падіння крапель у крапельниці. Занадто повільно. Парамедики ритмічно натискали мішечок, від якого відходили дихальні трубки, вливаючи в легені жінки повітря.— Теж дуже повільно,— пробу-бонів він.

— Травматологічна номер вісім! — вигукнув Вільянуева, спрямовуючи пацієнтку в палату.

Маленькі карі очі лікаря не відривалися від жінки, його голова, що нагадувала диню, погойдувалася на кремезному торсі. Парамедики пробігли повз нього, а Вільянуева подумки зробив ще кілька нотаток. Він встиг зауважити, що очі дівчини розплющені, але зіниці спрямовані в різні боки, до того ж одна здається трохи більшою за іншу. Жінка ледь помітно ворушила руками під блискучою ковдрою. Погляд лікаря опустився

на катетер, що мав випорожнювати сечовий міхур постраждалої. Майже порожній. Кардіомонітор попискує надто часто. Вільянуева нарахував сто двадцять чотири удари на хвилину.

— Що, кажете, сталося? — гукнув він до парамедиків.

— Намагалася розтрощити свою «тойоту-кастрі» об телефонний стовп. Сліди гальмування відсутні. Навіть не намагалася зупинитись. Спроба самогубства, жодних сумнівів,— кинув у відповідь парамедик, не збавляючи швидкості й змахуючи на ходу піт із чола.

— Дідька лисого! — буркнув Вільянуева.

Він катапультиував свою стошістдесятикілограмову тушу зі стільця й наздогнав фельдшерів. Як на такого кремезного чолов'ягу, рухався він із винятковою грацією, і швидкість, із якою він промчав кахляною підлогою, просто вражала. Й досі лишалися в ньому сліди тієї спритності, завдяки якій він став гравцем другого раунду драфту¹ в Університеті Мічигану. Ось він уже порівнявся з ношами й повернув до восьмої палати. При цьому Вільянуева мав такий вигляд, ніби тягне за собою баржу.

У професійному футболі Джордж протримався чотири роки, доки на заваді не стали його сто двадцять кілограмів. Коли він пішов із команди, навіть у коледжах в лінії нападу тримали гравців до ста тридцяти. Отже, вага Вільянуеви була цілком прийнятною для нападаючого Національної ліги. Та замість шолома й захисних

¹ Драфт (переважно в бейсболі, американському футболі та регбі) — процедура вибору професійними командами молодих талановитих гравців, що не мають активного контракту із жодною з команд у лізі. Коли команда вибирає гравця, вона отримує ексклюзивні права на підписання контракту із цим гравцем.

щитків на плечах він начепив уніформу медика розміру XXXL і почав утягувати живіт. За двадцять два роки, що минули з часів Національної ліги, той набув аж надто виразних пропорцій. Бувало, що костюм підводив, і тоді з-під куртки вибивалася смужка черевця. Штани ж облягали його так щільно, що більшість медсестер вважали це непристойним. Як правило, Джордж надавав перевагу білому халату, бо це була єдина річ, якою вдавалося прикрити такого великого чоловіка та всі частини його тіла. Але сьогодні халат, пожмаканий та заплямований кров'ю, лежав в іншій палаті. Кілька годин тому Вільянуеві довелося реанімувати жертву нещасного випадку.

Парамедики переклали жінку з нош на оглядовий стіл, над нею одразу схилилися лікар і медсестра. Вільянуева швидко поправив комір і поглянув на фельдшера, що стояв найближче.

— Додайте кисню, посильте вентиляцію, збільшіть кількість рідини й покличете нейрохірургів. Це не спроба самогубства, телепні. У неї в черепі бомба вибухнула! Годі ледарювати. До роботи!

Медсестра на мить завагалася, розмірковуючи, чи не заперечити, що вона вже точно не ледарювала, проте вирішила промовчати і закрутилася навколо постраждалої, відкриваючи клапан, щоб збільшити подачу кисню.

Парамедики перезирнулися й, дивуючись, похитали головами, ніби щойно побачили, як відомий фокусник укотре виконав неймовірний трюк. А потім рушили до дверей відділення. Під попискування рацій підлогою прокрокували їхні чорні чоботи.

Про імпульсивні діагнози Вільянуеви в «Челсі Дженерал» ходили легенди. Завдяки швидкості думки й спритності його нагородили прізвиськом Їато

Ґранде — Великий Кіт — або просто Ґато. Сам доктор Джордж Вільянуева майже не розмовляв іспанською, а імені Хорхе, яким його охрестили, не чув відтоді, відколи йому виповнилося шість і він пішов до школи. Але призвисько Ґато Ґранде прилипло до нього як смола.

На початку сьогоднішнього чергування Вільянуева приблизно так само сидів на своєму стільці й спостерігав за двома лікарями-реаніматологами в сусідній палаті. Ті сварилися, аж тут кров'яний тиск у пацієнта почав стрімко падати. Якби комусь у цей час довелось спостерігати за Вільянуевою, він би побачив, як почервоніли його щоки й ледь помітно примружилися очі. Типовий Вільянуева — нікому б не прийшлося до смаку, якби такий погляд був звернений на нього. За секунду його терпець урвався, і він удерся в палату, де двоє медиків незграбно намагалися повернути до життя чоловіка під шістдесят. Один з медиків нахилився до вуха пацієнта й кричав:

— Сер, ви можете розплющити очі?

— Ні... не може...— похмуро буркнув Вільянуева, наближаючись до непритомного чоловіка наче на лижах.

Лівою рукою він підхопив пляшечку йоду, правою — аспіраційну голку номер шістнадцять. Потім наказав лікарю-реаніматологу: «Будь ласка, відійди», а коли той завагався, просто відсунув його рукою, як колись, певне, змітав зі свого шляху захисників супротивника. Не встиг лікар слова вимовити, як Вільянуева вже розірвав сорочку пацієнта й щедро полив йодом ліву частину його грудей, аби продезінфікувати шкіру. Ще секунда — й він увів голку глибоко в груди старого. Вістря влучило в ціль, і на обличчі Джорджа промайнула посмішка. Він потяг поршень, і шприц почав наповнюватись яскраво-червоною кров'ю.

— Тампонада серця,— промовив він, ні до кого особисто не звертаючись.— П'ять. Чотири. Три. Два. Один.— Вільянуева зробив паузу. Нічого не сталося. Він ще раз примружився на монітор, перевів погляд на пацієнта.— Одна друга...— Аж раптом кров'яний тиск і серцебиття нормалізувалися. Шкіра пацієнта порожівіла.— Нуль!

Вільянуева розвернувся й вийшов.

Обидва лікарі так і залякли. Вони не помітили небезпеки, й це мало не коштувало чоловікові життя.

— Ніщо не вказувало на тампонаду...— пробелькотів один з лікарів услід Ґато Ґранде.

Вільянуева не обернувся. Зірвав із себе закривавлений халат і жбурнув його в кошик для брудної білизни.

ПОЗБУВШИСЬ ХАЛАТА, Вільянуева покрокував до свого стільця, проминувши медсестер за роботою, дитину в ліжку, що проштрикнула собі голову степлером, купку акушерів, які намагалися вмовити плід лишитись в утробі юної матері, п'яничку, що впав з даху, і бізнесмена в діловому костюмі, що скаржився на гострий біль у грудях. Лікар високо тримав підборіддя. Але тут його наздогнав студент-медик, який, схоже, почувався б зручніше в бібліотеці, аніж у відділенні екстреної допомоги. Студент був озброєний планшетом і збентеженим виглядом. Він раз у раз крутив головою, переводячи погляд із молодої жінки, якій Вільянуева поставив діагноз «бомба в черепі», на самого Ґато.

— Але як? — тільки й зміг він вимовити, одночасно витягаючи з кишені ручку й готуючись занотовувати відповідь.

Вільянуева перехопив ручку й планшет, на ходу послабив студентові вузол краватки і тільки тоді зупинився й повернувся до хлопця.

— Нічого не пиши. Слухай і вчися,— відрізав він і підморгнув гарненькій медсестричці за столиком.— Перш за все, я зрозумів, що потрібно більше кисню, бо шкіра в неї була блідою, а губи синіми, це елементарно...

Він напустив на себе професорського вигляду, виструнчився й розправив плечі, оглядаючи відділення з висоти свого майже двометрового зросту. Який би жах він не наганяв на студентів, саме заради нього вони з'їжджалися до клініки «Челсі Дженерал». У світі медицини важко назвати когось кращим, але не в цьому випадку. Вільянуева вважався найкращим травматологом у країні. Крапка.

— Ніколи не забувай подивитись на трубку та вміст ємності катетера,— вів далі лікар.— У таких пацієнтів мусить виділятися багато сечі. Якщо ні, то це означає, що їм потрібно більше рідини.— Студент пошукав, чим би записати, аж тоді пригадав, що його планшет і ручку привласнив Вільянуева.— Не переймайся, що не записав,— той наче прочитав його думки.— Просто уяви себе в такій ситуації, і ти ніколи нічого не забудеш.

Студент закивав з енергією новонаверненого.

— До речі, скільки років цій жінці? — запитав Вільянуева.

Хлопець збігав до восьмої палати, глянув на таблицю над ліжком і повернувся.

— Двадцять шість,— відрпортував він. Лікар поморщився.— Ні, стривайте. День народження в неї в грудні. Виходить — двадцять п'ять...

Вільянуева посміхнувся собі під ніс.

— Б'юся об заклад, усім цікаво, як я дізнався, що у цієї паняночки стався вибух у мозку,— тепер Вільянуева звертався до всіх присутніх, насолоджуючись моментом.

І точно: хай би як присутні вдавали, що їх геть не цікавить той бундючний Гато Гранде, вони аж шиї пови-тягували, намагаючись хоч так долучитись до джерела невичерпної мудрості.

Він миттю вихопив ліхтарик із кишені студента. Сам Вільянуева нічого такого не мав при собі — ані стетоскопа, ані шпателя для язика, взагалі нічого, щоб робити записи, і тим паче ліхтарика. Він просто відби-рав потрібне в найближчої жертви. Ліхтарик виявився простим, без будь-яких рекламних написів. Усім було добре відомо, як Вільянуева ставиться до подарунків фармацевтичних компаній. Лікар натиснув кнопку, спалахнув яскравий вогник, і він спрямував його в очі жертви.

— У цієї молодої пані лопнула аневризма в якійсь із судин головного мозку. Ось бачите, порушення спря-ження погляду,— вимовив він.

— Спря... що? — сторопів студент.

— Це означає, що її очі дивляться в різних напрям-ках.— Вільянуева знову поморщився.— Господи, і чому вас тільки навчають? Можна було б поміж заняттями груповою психотерапією та фінансовими інвестиція-ми знайти час і для медицини.— Студент зашарівся.— О, ще й права зіниця більша за ліву. Це означає, що аневризма тисне на око руховий нерв.

— Зрозуміло.— У мозку студента також спалахнув вогник.— Аневризма лопнула, коли жінка була за кер-мом. Вона втратила свідомість. Тому й розбилася...— закінчив він.

— Так! — гаркнув Вільянуева.— Як я й кажу: у неї в голові вибухнула бомба. Оскільки ми вже все з'ясува-ли, є питання: хтось зв'язався з нейрохірургією?

— Так, докторе,— негайно відгукнувся голос невидимої жінки.

— І де вони, чорт забирай, є?
— Ідуть,— відповів той самий голос.
— Хто з тих ледачих багатіїв цього разу? — запитав Вільянуева.

— Доктор Вілсон.

Він знову скривився.

— От лихо! Дивно, чому це всі медсестри й досі тут, а не поправляють зачіски та не фарбують губи в туалеті? — прогарчав Вільянуева й одразу перейшов на фальцет: — О, лікарю Вілсоне! Чим можу допомогти? Не соромтеся... справді, лікарю Вілсоне... не соромтеся...

Медсестри захихотіли.

— Агов! — гукнув Вільянуева студента-медика.— Коли я вже навчив тебе усьому, що потрібно, чи не збігаєш за сендвічем для мене?

Студент роззирнувся, ніби перевіряючи, жартує лікар чи ні. А той, не звертаючись ні до кого конкретно, продовжив:

— І будь ласка, покличте ще раз того красеня Вілсона!

ТАЙ ВІЛСОН НЕРУХОМО СИДІВ у напівтемній кімнаті чергового хірурга, міцно заплющивши очі. Шибка була з тріщиною, разом із повітрям до кімнати долинав запах палого листя. Десь далеко плескалася річка Гурон. Якщо не зважати на плюскіт води, стояла абсолютна тиша. Уніформа лікаря була насиченого синього кольору, ніби її навмисне добирали до очей Вілсона. Та й сиділа вона ідеально: жодної зморшки, жодної складочки. Лікар сидів на долівці із прямою, як кардіограма покійника, спиною, зосередившись на диханні. Він уявляв, як повітря входить крізь носову порожнину, ми-

нає пазухи. Спочатку гайморіві, тоді — решітчастий лабіринт, за ними — лобні. Потім повітря спускається трахеями, оминаючи стравохід. Далі повітря просувається до бронхіол, чий розмір поступово зменшується, а звідти всмоктується в кров.

Така вже в нього була релаксація. Медитації не дуже пасують іміджу нейрохірурга, саме тому Вілсон переважно практикував їх на самоті в кімнаті чергового. Знову запищав пейджер. «Вас викликає Іато. Негайно».

Вілсон розплющив очі, підвівся і вийшов із кімнати. За хвилину по тому він уже входив у двері відділення екстреної допомоги, маючи вигляд як той напівзахисник, що вклався у дві хвилини й забезпечив команді перемогу. Він був високим і струнким, із чудовим хвилястим волоссям і дивними блакитними очима, які майже гіпнотично діяли на медсестер, пацієнтів та й усіх, на кому зупинявся його погляд. Вільянуева, як виявилось, був єдиним винятком.

— Травматологічна вісім,— гукнув йому Іато Гранде. Тут пискнув і його пейджер, і лікар опустив очі. Повідомлення було таке: «311.6».

Повернувся студент із сендвічем і зазирнув через плече Вільянуеви.

— Що означають ці цифри?

Лікар швидко сунув пейджер за пасок штанів.

— Ти що, шпигуєш? — Він ухопив сендвіч і миттю встромив у нього зуби, подякувавши хлопцеві з набитим ротом.

— Ні, просто хочу навчитися,— відповів студент, посміхаючись.

Вільянуева хмикнув.

— Добре, дитинко. Це мені подобається.— Він на мить замислився.— Ці цифри є запрошенням на найсекретнішу та найінтимнішу нараду в лікарні,— про-

шепотів він.— Раз на кілька тижнів обрані хірурги збираються разом й обговорюють власні похибки.

У студента розширилися очі.

— Які похибки?

— Усілякі. Хтось називає це нарадою з приводу смертності. Інші виправляють: смертності та ускладнень. А я називаю це зустріччю збоченців. Уторопав?

— А можна й мені бути присутнім? — запитав студент.

— Стовідсотково, без жодного сумніву, не можна,— відрізав Вільянуева.— Ти хіба не чув, що я назвав цю нараду таємною? Виключно за запрошеннями. Жодних сторонніх медиків, жодних адміністраторів і вже точно — жодних клятих юристів. Конференція тільки для своїх.

У ТРАВМАТОЛОГІЧНІЙ ПАЛАТІ Вільсон за лічені секунди оцінив ситуацію. Оглянувши жінку, він погодився з усім, що раніше казав Вільянуева. Класичний для нейрохірургії випадок — «курка чи яйце». Лікарі в більшості клінік вислухали б історію жінки й за мить дійшли висновку, що кров у мозку — результат зіткнення. Оскільки ж машина врізалася в телефонний стовп, дівчина намагалася позбавити себе життя. Правда ж була інакшою. Аневризма, невеличкий пухир на стінці артерії, раптом зруйнувалася, й до мозку ринула кров. Дівчина мабуть відчула раптовий гострий біль й за кілька секунд втратила свідомість. Саме тому й сталася аварія. У цьому випадку аневризма була «куркою». Автівка — «яйцем». Дедукція. Таєві було чудово відомо, що кращо-го за Вільянуеву в мистецтві дедукції годі й шукати.

Знову озвався пейджер Тая. Він отримав те саме повідомлення, що й Вільянуева: «311.6». Нейрохірург наче

удар під дих відчув, навіть поморщився. Завтра вранці належить бути там, куди не хотів би потрапити жоден лікар із «Челсі Дженерал».

Він змусив себе повільно видихнути, перехопив погляд Вільянуеви з іншого кінця приміщення. Цікаво, чи той також отримав повідомлення? Вистачило одного погляду на майже співчутливе обличчя Вільянуеви, щоб зрозуміти — отримав. «Чорт!» — промайнуло у свідомості Тая. Не вистачало, щоби цей товстун йому співчував.

— Бідолаха... — пробурмотів під ніс Вільянуева.

РОЗДІЛ 2

У ВІДДІЛЕННІ НЕЙРОХІРУРГІЇ на дванадцятому поверсі лікарні в довгому коридорі горів самотній вогник, лишаючи в напівтемряві портрети сучасних і колишніх світил нейрохірургії в пишних рамах. Куди не поглянь — усюди гіганти: Едгар Кан, Річард Шнайдер, Лазар Грінфілд, Боб Барлетт і Джуліан Т. Гофф, під чийм керівництвом «Челсі Джeneral» перетворилася на могутню установу. Під його іменем вигравіювано прізвисько — Баз. Останнім висіло фото Гардінга Л. Гутена, теперішнього головного хірурга. Під вишуканими літерами імені теж містилося прізвисько — Бос. Далі — кілька картин, вартих того, щоби прикрашати стіни музеїв, але й вони губилися в темряві пізньої години.

Поруч із кабінетом Боса висіла одна з його улюблених: Марк Ротко, «Без назви. 1964». Абстрактне полотно, позичене в Національній галереї, являло собою великий чорний прямокутник, у якому розташувався темно-сірий прямокутник. Чому ця робота так припала до душі Босові, невідомо, але розпитувати ніхто не наважувався. Були там й абстракція Сая Твомблі, фотоколаж Девіда Гокні, також десь позичений, і парочка естампів Джона Джеймса Одюбона¹, які Гутен приніс

¹ Джон Джеймс Одюбон (1785–1851) — американський натураліст, орнітолог і художник-аніمالіст, автор фундаментальної праці «Птахи Америки».

із дому. На одному зображено жовтоголову квакву, на іншому — південноамериканського червоного ібіса. Цей ібіс — один з тих небагатьох птахів, яких Гутен не бачив на власні очі, а він чимало часу витратив на спостереження за птахами по всьому світі. Більшість відвідувачів милувалися картинами, але їм і на думку не спадало, що ті мають настільки шляхетне походження, і вважали їх звичайними репродукціями.

У «Челсі Дженерал» нейрохірургія була на особливому рахунку. У більшості відділень бракувало оздоблення, й лікарі навіть вставляли в рамки малюнки власних дітей і розвішували їх на стінах або роздруковували перші-ліпші краєвиди чи фото квітів, що скоріше пасували б дешевим готелям. Відділення ж нейрохірургії було настільки нетипове, що деяких лікарів подібний інтер'єр навіть бентежив, і вони воліли оглядати пацієнтів деінде, аби не в цій музейній атмосфері. Ніщо так не псує стосунки з пацієнтами, як враження, що лікар на них наживається.

У дальньому кінці майже темного коридора в набагато більш стриманого вигляду кабінеті перебувала лікарка Тіна Ріджвей. Поруч із нею — молодша ординаторка, на вигляд дуже стомлена, із пакетом попкорну. Пахло розтопленим маслом. У книжковій шафі в кутку стояли кілька світлин у рамочках. На одній — пара дівчат у костюмах чірлідерів. Інша — весільне фото красуні Тіни. Була ще світлина родини, яка зібралася навколо дівчинки в інвалідному візку. Усі, хто був на ній, посміхалися, майже сміялися, разом із дівчинкою в центрі.

Жінки сиділи неподалік від стола Тіни, гортаючи атлас із нейроанатомії, що лежав на журнальному столику. Зараз він був відкритий на зображенні мозочку, що, як і великий мозок, також складається із двох півкуль

і безлічі судин, що постачають кров до цієї частини мозку. На сторінці вистачало написів, нашкрябаних типовими огидними почерками лікарів.

— Ну ж бо, Мішель! Я не відступлюся, доки не переконаюся, що ти зрозуміла,— сказала Тіна.

Мішель зіщулилася на канапі, попкорн просипався їй на коліна. Тіна сиділа виструнчившись, налаштована рішуче та владно.

— Скажи-но мені ще раз, які існують види пухлин задньої черепної ямки у дітей і як потрібно діяти в кожному конкретному випадку?

Мішель нервово поправила окуляри.

— Е-е... медуло... здається, щось таке... — нерозбірливо пробелькотіла вона й раптом замовкла, пригнічена й збентежена.

Тіна простягнула дівчині жменю попкорну, ніби той був здатен підштовхнути її свідомість. Майже всі у відділенні давно махнули рукою на Мішель Робідо. Ординаторка вже двічі провалила іспит, і тепер викладачі кафедри тільки й чекали, доки вона сама піде або її звільнять. Вони не звертали на неї уваги під час навчальних оглядів і майже ніколи не викликали, коли потребували допомоги ординатора. Навіть просили старших ординаторів виходити на додаткові чергування, аби Мішель не лишалася у відділенні сама. Це ще більше віддалило її від колег. І тільки Тіна Ріджвей рішуче підтримувала дівчину. Саме вона переконала колег дати Мішель іще один шанс і сама взялася за підготовку дівчини. Дехто стверджував, що Тіна просто жаліє Мішель через схилений комплекс вини. Вона ж бо виросла, маючи все, а дитинство Мішель минуло в якихось нетрях. Хай там як, але зараз Тіна сиділа разом із Мішель, хоча її родина — чоловік і троє дітей — давно повечеряли, і знову без неї.

Контраст між двома жінками вражав. Навіть якщо не враховувати п'ятнадцять років вікової різниці. Лікарка Тіна Ріджвей була жінкою розкішною, і це означало більше, ніж бездоганна шкіра, високі вилиці й такі губи, за які багато жінок платять шалені гроші. Справжнє уособлення елегантності та грації, нечувана річ у міських лікарнях на кшталт «Челсі Дженерал». Хоча Тіна завжди зачісувала волосся назад і її майже ніхто не бачив у чомусь, крім медичної уніформи, чоловіки-ординатори з усієї лікарні хапалися за перший-ліпший привід, аби навідати її кабінет. Її називали Челсі-Ліною, бо чимось вона таки нагадувала свою улюблену кіноактрису. Якби хтось побачив лікарку Ріджвей за межами лікарні, неодмінно вирішив би, що вона якщо не з індустрії моди, то принаймні політик або громадський діяч. Такі жінки привертають до себе увагу, не докладаючи жодних зусиль.

Мішель Робідо ж нічим не вирізнялася з натовпу. Зайва вага, середній зріст, погана постава, волосся, мов солома, шкіра, вкрита підлітковими вуграми. Вона завжди здавалася втомленою та заклопотаною, навіть якщо вночі добре спала. Утім, історія її була дивовижною. Дівчина приїхала з маленького містечка в Луїзіані, де більшість родин проживала за межею бідності. Її батьки розводили курей і вирощували овочі й цукрову тростину, ледве зводили кінці з кінцями завдяки клаптику землі, розташованому на південь десь між Лафайетом та Лейк-Чарлз. Батько Мішель кинув школу після восьмого класу — треба було допомагати на фермі. Мати закінчила старші класи, але про коледж навіть мови не йшло. Дідусь Мішель працював механіком, лагодив косарки, бензопили, двигуни для човнів та інший мотлох, що йому приносили місцеві. Він дійсно був непоганим механіком, любляв цю справу,

але й віскі було йому до душі, особливо «Саузен комфорт». «Створене тут, у Луїзіані»,— завжди примовляв він, наливаючи собі склянку. День він починав із чарочки «Саузен комфорт», запиваючи її колою. А вже опівдні, геть забувши про чарки та склянки, уже сидів на складному стільці біля своєї майстерні, потягуючи просто з пляшки, а на лужку перед ним лежали частини чергової незакінченої роботи.

Батьки Мішель жили рвали, заробляючи на шматок хліба, тож не дуже переймалися доньчиною освітою. У тих краях учителі вважали напрочуд обдарованим будь-кого з тих, хто регулярно відвідував заняття й примудрявся не вскочити в якусь халепу. Дівчина не лише ходила до школи, а й від самого початку довела, що не така, як інші. Вона виконувала домашні завдання. Ставила слухні питання, навіть такі, на які вчителі не могли відповісти. Багато разів вона чула: «Дуже гарне питання, Мішель. Чому б тобі не пошукати відповідь самостійно? Завтра поділишся інформацією з класом».

На додаток Мішель виявилася ненаситним читачем. За книжками вона забувала про бурчання в шлунку, про байдужих батьків і двох старших братів, що пилячили та крали задовго до того, як досягли підліткового віку. До третього класу дівчина перечитала всю бібліотеку початкової школи й перебралася до міської бібліотеки, де привернула увагу бібліотечарки, місцевої матрони на ім'я місіс Трюкс, чиї старомодні сукні й товсті окуляри на ланцюжку чудово вписувалися в атмосферу містечка. Боббі Трюкс мала брата Рекса, якому по закінченні тутешньої школи вдалося стати успішним агентом з продажу автомобілів у Батон-Руж. Почувши про надзвичайну дівчинку, що приходила до сестри в бібліотеку, Рекс став чимось на кшталт її опікуна, а згодом сплатив за її навчання в коледжі.

Сказати, що Мішель першою зі своєї родини закінчила коледж, було б помилкою: вона була першою з усього клану Робідо, хто взагалі замислився про коледж. Її родичам цей навчальний заклад здавався місцем для діточок заможних городян. До того ж діти в коледжі могли нахапатися поганого з книжок, тоді як єдиною книгою, що мала значення для родини Мішель, була Біблія. Що ж до медичної школи, то родині й сусідам, що жили на випаленій сонцем смужці землі між затокою та шосе I-10, здалося б менш дивним, якби дівчина стала космонавтом. У всій цій місцевості неможливо було знайти жодного випускника медичної школи.

Отже, історія Мішель — свідчення її рішучості. Але наразі дівчина почала сумніватися, чи не вичерпала ліміт свого вродженого хисту та розумових здібностей. Може, вона відкусила більше, ніж здатна прожувати? Може, кар'єра нейрохірурга — то вже занадто? Вона згадала дитинство, своє родинне дерево, на якому пиш-но квітли пияцтво, бійки та дрібне хуліганство, але аж ніяк не успіх. Уперше дівчина почала ставити питання самій собі.

Доки Мішель не потрапила до «Челсі Дженерал», вона жодного разу не сумнівалася, що не дурніша за випускників коледжу Ліги плюща. Але вона вже двічі провалила іспит, і, схоже, усі махнули на неї рукою. Її так радо взяли сюди, так охоче переповідали її історію: «Бачиш ту молоду ординаторку? Вона з якоїсь убогої ферми». Для них вона була дивиною, усі пишалися її досягненнями. Аякже: її взяли до такої престижної лікарні! А тепер усім, крім Тіни Ріджвей, до неї байдуже. На думку спала приповідка, яку вона вперше почула в другому класі, й раптом обличчю стало гаряче, як від ляпаса: «Успіх має тисячу батьків; невдача ж — кругла

сирота». Ох і швидко ж вона стала сиротою в «Челсі Дженерал»...

На очі Мішель набігли сльози, вона квапливо витерла їх тильною стороною долоні, доки ті не покотилися по щоках.

— Гарзд, Мішель. Знаю, що ви втомилися. Поверніться до цього наступного дня,— зауважила Тіна.

— Дякую, лікарко Ріджвей,— відгукнулась Мішель.

— Тіна,— нагадала та.— Називай мене Тіною.

— Гарзд, Тіно.

Пискнув пейджер, обидві жінки потяглися до кишень.

— Мій,— заспокоїла Тіна.

Лишалось сподіватись, що це Тай. Повідомлення було коротким: «311.6». Обличчя жінки спохмурніло.

— Усе гарзд, лікарко Ріджвей? — запитала Мішель.

Ріджвей усе ще дивилась на пейджер, навіть щоб відповісти очей не підвела.

— Я ж казала, Мішель,— Тіна. Називай мене Тіною. Так, все гарзд,— промовила вона, може, трохи сухувато.

І одразу похопилася, що її хвилювання через Тая могло відобразитися на обличчі. Тому швидко себе опанувала. Хай би як вони намагалися зберігати таємницю, уже почалися перешіптування. «Що там між Тіною та Таєм? Вони зустрічаються? Мають секс? А як же її чоловік?» Доливало оливи до вогню й те, що вони часто обідали разом, а на конференціях сідали поруч. Якщо Тіна мала якесь питання щодо пацієнта, вона завжди зверталася до Тая. Однак навіть лікарі «Челсі Дженерал» вельми здивувалися б, дізнавшись, що за останні два тижні Тіна провела чотири ночі у квартирі Тая.

Вона добре знала, що в житті бувають такі моменти, коли якийсь вчинок або, навпаки, бездіяльність

диктують подальший перебіг подій. Такою миттю й стала для неї перша ніч із Таєм. То було водночас і визнання, і дозвіл: визнання, що її шлюб вичерпав себе, і дозвіл на порушення правил. Чоловік вважав, що її просто викликали до лікарні. Правда ж полягала в тому, що почуття між ними остаточно згасли ще років зо два тому.

А тепер подекують, що Тай Вілсон на межі звільнення. Або навіть чогось гіршого. Він навіть не розповів їй, що сталося того вечора в операційній. І нікому не розповів. Але завтра о шостій ранку в кімнаті номер 311 стануть відомі всі найдрібніші деталі.

РОЗДІЛ 3

НА ПРОТИЛЕЖНОМУ КІНЦІ МІСТА в будинку лікаря Санг Парка щойно закінчилася вечерея. Його дружина Пет завантажила посудомийку, витерла зі стола та сховала всі залишки їжі. Ніде ні крихти, у домі майже тихо. Це дуже дивно, враховуючи наявність трьох дітей віком до шести років. Усе в будинку свідчило про економію, навіть практична сукня Пет, придбана із сімдесятивідсотковою знижкою в крамниці гуртової торгівлі. Та все одно Санг несхвально поглянув на чек.

Діти мовчки гортали книжки, тишу порушував лише шелех сторінок. Навіть дворічний малюк без жодного звуку роздивлявся книжку з малюнками. Коли п'ятирічна донька захихотіла над прочитаним, Пет Парк зробила їй зауваження:

— Батько працює. Тихіше!

Санг у своєму кабінеті вивчав детальний опис операції з розділення сіамських близнюків. Він ретельно все занотовував, крок за кроком фіксує хід операції у записнику, який завжди носив із собою. І ще він завжди користувався однаковими ручками: червоними, із капілярними стрижнями. У канцелярській крамниці такі коштували п'ятнадцять центів за штуку, але Санг отримував їх безплатно. Цупив зі столів секретаря-

рок у різних відділеннях, коли ті були відсутні. Саме такою ручкою й малював він зараз дві дитячі голови, ще пов'язані між собою вервечкою судин, що дивилися в протилежні боки. Він уже занотував, скільки коагулянту варто застосувати на цьому етапі операції, яким мав бути бажаний кров'яний тиск у кожного близнюка. Хоча в записах були їхні імена, він називав їх просто А і Б. «Погана прикмета — називати їх справжніми іменами», — чомусь подумав він.

Наступного дня він мав бути присутнім в операційній, де його керівник збирався розділити сіамських близнюків. Усі інші нейрохірурги, включно з легендарним Беном Карсоном, відмовили родині, пояснивши, що така операція занадто ризикована.

Але Бос, як усі називали голову нейрохірургічного відділення, усе одно наважився оперувати. Санг і сам хотів би взятися за цю справу, але Бос не поступився, і Санг навіть удався до інтриги. Пішов до виконавчого директора лікарні й нагадав, що має менший відсоток ускладнень, ніж Бос. Санг прозондував ґрунт і дізнався, що директор, як і більшість лікарняних адміністраторів, мало знається на медицині, не кажучи вже про нейрохірургію. Тоді Санг зібрав інформацію і вручив директору теку з документами, що свідчили не лише про мізерний відсоток ускладнень у його практиці, а й про кількість часу, проведеного в операційній, за якою він поступався лише Таю Вілсону. Також він ретельно розписав покроковий план операції і додав його в теку. Усі документи Пет акуратно підшила сьогодні вранці.

Директор кілька хвилин гортав папери, кілька разів ковтнув кави й нарешті усміхнувся. Декілька секунд він сидів мовчки, незворушно дивлячись на Парка. Той уже вирішив був, що у начальства нетипові симптоми

інсульту. Та ледве Санг відкрив рота, щоб щось сказати, директор вийшов з-поза столу і поклав руку йому на плече, немов учитель, що втішає п'ятикласника.

— Повірте, Гутен полетить догори шкереберть,— випалив Санг і одразу ж пошкодував про ці слова. Він знову переплутав фразеологічні звороти! Як же це його дратувало.

Директор посміхнувся й повернувся за стіл.

— Ні, колего Парк. Може, полетить догори дригом... або просто шкереберть... але догори шкереберть аж ніяк не вийде.

Санг зашарівся, а директор помахав — мовляв, давай звільняй кабінет. Повертаючись до себе, Санг вирішив, що сидітиме в кутку операційної та робитиме нотатки. Тільки завдяки цьому й не вилаявся від розпачу. Адже він закінчив не один курс із нейрохірургії, а цілих два! Щойно отримавши фах нейрохірурга вдома, у Південній Кореї, він емігрував до Сполучених Штатів і тут дізнався, що його освіти недостатньо для отримання сертифіката лікаря. Йому довелося провчитися ще сім років, водночас працюючи понад сто годин на тиждень. Більшість чоловіків, яких він знав, це підкосило би — тільки не Санг Парка. Попри те, що він був на добрі десять років старшим за своїх колег-ординаторів, працював він краще й перевершував їх у всьому. Вечорами та у вихідні він вивчав англійську, хоча й досі говорив нею уривчасто, а коли нервував чи сердився, його вимова ставала значно гіршою. Сангу було добре відомо, що йому ніколи не зайняти керівної посади, якщо він не поліпшить англійську. Бути іноземцем — це одне. А от говорити як іноземець — уже геть інше. Підліток біля кіоску в місцевому торговельному центрі навіть захихотів, коли Санг купував там комп'ютерну програму для вивчення англійської.